

Tarve

Vesistöjen virkistyskäytölle ja siihen liittyville palveluille on kasvavaa kysyntää. Kunnat haluavat vastata tähän kysyntään ja kehittää palvelujaan.

Tampereen kaupunkiseutu runsaine vesistöineen tarjoaa mitä parhaat mahdollisuudet monipuoliselle vesistöjen virkistyskäytölle.

Tahtotila

Satamainfraan ja vesistöjen virkistyskäyttöön liittyvien toimintojen koetaan jäävän tiukan kuntatalouden jalkoihin, ja usein karsintalistalle. Tähän halutaan imagon ja arvostuksen nostoa.

Kunnissa on käynnissä vesistöjen monimuotoiseen virkistyskäyttöön tähtääviä hankkeita.

Vetovoima

Kuntien elinvoimarooli korostuu, palveluntarjontaa tulee lisätä muillakin kuin perinteisillä sosiaali-koulutus-terveydenhoito-päivähoito –sektoreilla.

Vesien virkistyskäyttömahdollisuuksien lisääminen on alueellinen veto-/pitovoimatekijä. Asuinympäristön laatua arvostetaan.

Toimintamallit

Tampereen kaupunkiseudun satamapalvelujen kehittämiseksi ja yhteistoiminnan käynnistämiseksi on selvitetty kolmen toimintamallin

verkostomalli,

vastuukuntamalli sekä

yhtiömalli

vaikutuksia ja arvioitu niiden taloutta.

Tarkastelukulmaksi on valittu satamainfra.

Pohjatyö

Työn pohjaksi on haastateltu kuntien edustajia, kuultu heidän kokemuksiaan ja arvioitaan tulevaisuuden näkymistä.

Työ on tehty aiemmin laaditun raportin ”Lakeland PyhäNäsi –loppuraportti, 2018” pohjalta.

Tavoite

Tavoitteena on edistää erityisesti satamainfraan kohdistuvia kehittämistoimenpiteitä, sekä löytää seudullinen toimintamalli, jolla on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset koordinoida yhteistyötä.

Moninaiskäyttö

Satamatoimintaa ja venepaikkojen ylläpitoa omana erillistoimintanaan ei nähdä kunnissa toimivana ratkaisumallina.

Kunnissa onkin käynnissä useita kehittämishankkeita, joissa kytketään erilaisia vesistön virkistyskäyttöön, kuntoiluun, matkailuun ja erilaisiin palveluihin liittyviä toimintoja toisiinsa.

Toimintatavat, 1

Alueen kuntien toimintatavat venesatamien ja –paikkojen hallinnassa poikkeavat huomattavasti toisistaan.

Jokaisella kunnalla oli omat erityispiirteensä ja toisistaan poikkeavat lähestymistavat satamainfran ylläpitoon ja taloudelliseen panostamiseen.

Toimintatavat, 2

Kunnat näyttävät suurelta osin pitävän satamien ylläpitoa yleisten alueiden kunnossapitoon liittyvänä toimintana eivätkä hae liiketaloudellista kannattavuutta.

Kuntien välistä yhteistyötä on pyritty hoitamaan aiempien selvitysten suositusten mukaisesti verkostoitumalla.

Verkostomalli

Verkostomallissa satamainfran ylläpitoa jatketaan vallitsevan toimintatavan pohjalta kehittäen. Kunnat toimivat itsenäisesti.

Satamainfran ylläpito voi perustua

kunnan omaan työhön,
puitesopimukseen,
ostopalveluihin,
veneseurojen ja yhteisöjen ylläpitoon,
leasing-toimintaan,
tai näiden yhdistelmään.

Laituripaikat hinnoitellaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti. Hankinnat ja ylläpito voidaan kilpailuttaa yhteisillä puitesopimuksilla. Yhteistyötä tiivistetään niin kuntien kuin kaupallisten palveluiden tarjoajiin.

Toimintaa ohjaa ja koordinoi yhteinen työryhmä.

Vastuukuntamalli

Mallissa kunnat sopivat, että venesatamien infraan liittyvät tehtävät annetaan toisen kunnan hoidettavaksi yhden tai useamman kunnan puolesta.

Toisen kunnan tehtäväksi voidaan antaa:

kunnossapito,
hankinnat ja kilpailutus,
venepaikkavuokraus,
palvelut.

Ylläpito voi perustua erilaisiin yhdistelmiin kuten verkostomallissa.

Toimintaa ohjaa ja koordinoi vastuukunta sopimuksen pohjalta.

Yhtiömalli

Kuntien satamatoiminnan lähtökohtana on tuottaa peruspalveluita kuntalaisille. Satamainfra on kaupunkiseudulla toimintakuntoista, eikä merkittäviä investointitarpeita ole odotettavissa.

Venepaikoista peritään nykyisellään maksua, joka kattaa ylläpitokustannukset. Venesatamien käyttöaste on hyvä, ja vakaalla tasolla. Lähitulevaisuudessa venepaikkojen tarve kasvaa.

Toiminnan ympärille voidaan perustaa kunnallinen infrayhtiö, jonka perustajaosakkaina ovat Tampereen kaupunkiseudun kunnat. Yhtiö vastaa kaupunkiseudun kaikkien venesatamien infran ylläpidosta ja satamien kehittämisestä.

Toimintaa ohjaa ja koordinoi yhtiön hallitus ja yhtiökokous. Yhtiön toiminta perustuu liiketoimintasuunnitelmaan.

Mallien vertailu, 1

Verkostomalli

tiivistää yhteistyötä,
lisää osaamista,
pienentää hieman kustannuksia
sekä itsenäisyys säilyy.

Verkostomaista toimintatapaa on pyritty käynnistämään, mutta käytännön tasolla toimintaa ei ole ollut. Verkostoituminen on hyvä lähtökohta yhteistoiminnan alkuvaiheessa.

Mallien vertailu, 2

Vastuukuntamalli

lisää ohjausta,
yhtenäistää toimintaa,
lisää hieman kustannuksia
sekä vähentää itsenäisyyttä.

Vastuukunnalla on oltava osaava vastuuhenkilö
ja kokemusta satamatoimintojen hallinnasta.
Vastuutehtävä on vaativa ja sitoo resursseja.

Mallien vertailu, 3

Yhtiömalli:

toiminta järjestelmällistä liiketoimintaa
taloudenpito ohjattua
palvelu paranee
toiminta ammattimaista
kustannukset hallittavissa

Yhtiöittämisellä voidaan saavuttaa merkittävää taloudellista etua, kun satamainfran kallein osa eli laituriominaisuus poistuu taseesta. Tavoitteena on, että pääomaa ei yhtiössä sidota laitureihin, vaan hankinta tapahtuu leasing-sopimuksilla. Myös tarvikehankintojen määrä vähenee, kun ylläpidon hoitaa huoltoyritys.

Ehdotus jatkotoimiksi, 1

Esitämme, että tavoitetilaksi asetetaan kunnallinen satamayhtiö, johon kuuluvat kaikki kaupunkiseudun venesatamat ja –paikat. Tavoitteena on monipuolisen palvelutoiminnan tuottaminen ja vesistöjen virkistyskäytön lisääminen.

Yhtiö voi parhaiten vastata kaupunkiseudun satamainfran kehittämistavoitteeseen kokonaisvaltaisesti. Yhtiö hoitaa toimintaa ammattimaisesti, talous on vahvasti hoidettua ja toiminta perustuu liiketoimintasuunnitelmaan.

Valmistautuminen aloitetaan verkostomaisesti järjestäytymällä.

Ehdotus jatkotoimiksi, 2

Verkostoa palvelee alkuvaiheessa kuntien keskuudestaan valitsema tai ulkopuolinen toimija, joka työskentelee yhdessä kuntien satamainfran ylläpidosta vastaavan henkilön kanssa.

Valmistelevaa työtä tarvitaan hallinnollisten asioiden selvittämisessä, kuten satama-alueiden maapohjien hallinnan luovutuksessa, laiturivuokrien hinnoittelussa ja liiketoimintasuunnitelman laadinnassa.

Aikataulu

Verkostomainen valmisteluvaihe voidaan vielä läpi 3...4 vuodessa, joiden aikana saadaan riittävästi lähtötietoja yhtiön toiminnan käynnistämiseksi. Valmisteluvaiheeseen olisi syytä kytkeä toimija, joka tulee olemaan voimakkaasti mukana yhtiön käynnistämisessä.

Jos valmistelu aloitetaan syksyllä 2020, voisi yhtiön toiminta käynnistyä vuosina 2023-2024.

